

STUDY OF THE INTRODUCTION AND BIOECOLOGY OF BANANA (MUSA) IN KHAZORASP DISTRICT OF KHORAZM REGION

Termiz State Pedagogical Institute
Faculty of Natural Sciences
Biology teacher

Aslanova Xolida Gafurovna.

Biology education

2nd stage student

Saidabdullayev Azizbek Musa buva o'g'li.

ABSTRACT: This article presents some information about Banana (Musa), a perennial tropical plant belonging to the banana family. In particular, information is provided about where bananas are mainly found, cultivated, their development, useful aspects, useful properties of bananas, several raw materials and their introduction.

Key words: Banana, tropical, subtropical, archipelago, berry, Latin America, Parthenocarpia, exotic fruits, tubers, fiber (abaca), protein, starch, cholesterol.

Kirish. Banan (Musa) — banansimonlar oilasiga mansub ko'p yillik tropik o'simlik. Vatani Afrika va Osiyoning tropik va subtropik zonalari hamda Malayya arxipelagi. Asosan, Lotin Amerikasi mamlakatlarida o'stiriladi. Bananning bo'yi 15 m gacha boradi, bargi yirik (uzunligi 4 m gacha, eni 90 sm gacha). Bananning 40 ga yaqin turi bor. Guli qo'sh jinsli. Mevasi rezavor meva. Bir tup mevada 300 tagacha mevasi bor (60 kg gacha). Bir mevasining uzunligi 15 sm gacha, diametri 3 — 4 sm ga boradi. Sarg'ish, eti oqish, shirin. Etining tarkibida 75 — 76% suv, 14 — 22% qand, 5 — 8% kraxmal, 1,5% gacha protein, 0,3 — 0,6% moy bor. Partenokarpiya usulida (otalanmasdan) meva hosil qiladi, shuning uchun urug'i puch. Banan mevasi xo'lligicha hamda quritilgan holda iste'mol qilinadi. Ko'pchilik turlarining mevasi yeyishga yaramaydi. Banan ildiz bachkilar yordamida ko'payadi. Ayrim turlaridan dengizchilikda qo'llaniladigan arqonlar, baliq ovlash to'rlari tayyorlashda ishlatiladigan tola (abaka) olinadi. Bananning xushmanzara daraxt sifatida ko'chalar, parklarda va uylarda o'stirilgan turlari ham bor.

Bananning foydali xususiyatlari:

Bananlarni butun dunyoda sevib iste'mol qilishadi. Chunki ular nafaqat mazali, balki juda to'yimli, oziqlantiruvchi va foydali meva sanaladi. Ushbu ekzotik mevalar tola, B vitaminlari, kaliy, fosfor, temir, kaltsiy va boshqa minerallarga boy. Bananalar yurak mushaklarini mustahkamlab, qondagi xolesterin miqdorini kamaytiradi, oshqozon-ichak trakti va qon tarkibini

yaxshilashga yordam beradi. Misol uchun, Amerikada oshqozon buzilishi bilan odatdagi guruchli parhezdan tashqari, bananlarni iste'mol qilish tavsiya etiladi. Bunga qo'shimcha ravishda shuni aytish mumkinki, bananlar oshqozon yaralaridagi og'riqni yo'qotadi.

100 gramm banan 90 kkal ni tashkil qilib, ulardan 1,5 grami oqsillar, 0,2 grami yog'lar va 21,8 gramini uglevodlar tashkil qiladi.

O'zining xushbo'y ishi va mazali ta'mi bilan ham bananlar taomlarga o'zgacha ta'm bag'ishlaydi. Banan uchun optimal harorat asosan +20 gradusni tashkil qiladi. Banan (Musa) o'simligining ko'chatlarini Toshkent shahridan 2022 yilning 23-dekabr kuni Xorazm viloyati Hazarasp tumanidagi o'zimizning tajriba maydoniga olib kelib ekildi.

Ko'chat ekilgandan keyin kun ora sug'orish ishlarini amalga oshirildi. Turli o'g'itlar bilan yer boyitildi. Maqsadimiz tropik va subtropik xududlarda tarqalgan banan o'simligini Xorazm viloyati sharoitida ekib uning rivojlanishini o'rganish. O'simlikning rivojlanishida abiotik omilarning ta'siri nixoyatda muhim sanaladi. Ko'chat ekilgan vaqtda dastlabki kunlarda havo harorati past darajada bo'lganligi sababli ko'chatlar rivojlanishi foal bo'lmad, keyinchalik 35-40 kundan keyin ko'chatlarning o'sishi yaxshilandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojatnomasi. 22 dekabr. 2017 yil.
2. G.S.Tursinbayeva, G.M.Duschananova, J.A.S.Sadinov. Botanika "O'simliklar morfologiyasi va anatomiyasi". Toshkent 2018 yil.
3. Норбобаева Т. Жанубий // Узбекский биологический журнал. –2004. –№1. –
4. Хўжаев Ж. Ўсимликлар физиологияси. Т.: «Меҳнат» 2004. 223 с.
5. Н.Х.Холматов. У. Қосимов "O'simliklar qoplami" Тошкент. 1992
6. Fedorov A.A, Kirpichnikov M.E, Artyushenko Z.T. "Атлас поописательной морфологии биших растений" .Москва -Ленинград .1962
7. Интернет маълумотлари:
www.ziyouz.uz
www.darakchi.uz